

<p>Kapitola 2: Sebe-zušlechťování Ačkoliv by zde měly být obřady pro truchlení, žal je to hlavní. Přestože učenec by měl být vzdělaný, ze všeho nejvíce musí projevovat dobré chování. Když nejsou semena dobře zasetá, práce vynaložená pro dobrou sklizeň vyjde nazmar. Když ti, kdo jsou nablízku, nejsou spřáteleni, je k ničemu namáhat se k přilákání těch, kdo jsou vzdáleni. Když něčí příbuzní nejsou poslušní, je k ničemu namáhat se k vytvoření vztahů s vnějším světem. Když někdo nedokáže splnit jediný úkol od začátku do konce, je k ničemu pokoušet se o mnoho věcí. A když je někdo nevědomý ohledně samozřejmosti, která je mu vyjevena, je k ničemu hnát se za mnohými znalostmi. Proto, když dávní králové spravovali říši, prozkoumali, co bylo v dosahu a přilákali to, co bylo vzdáleno. Prozkoumávání blízkého vznešeným člověkem znamená jeho správné řízení. Když odhalili prohřešek či neřest, sami sebe opravili. Tak všechny stížnosti zmizely a chování se</p>	<p>začalo samo regulovat. Když vznešený člověk nenaslouchá zrádným slovům ani nevydá žádnou zastrašující hlásku, ani nehostí žádnou myšlenku na ublížení někomu, pak i kdyby zde byli lstitiví lidé, ztratili by podporu. Proto je vznešený člověk každým dnem energičtější při vykonávání své povinnosti, ale slabší ve svých touhách a důstojnější zjevem. Cesta vznešeného člověka činí jednotlivce nezkorumpovatelného v chudobě a spravedlivého v hojnosti; způsobuje, že miluje živé a truchlí pro mrtvé. Tyto čtyři kvality chování nemohou být pokrytecky vměstnány do něčí osobnosti. V jeho mysli není nic, co by přesahovalo lásku; v jeho chování není nic, co by přesahovalo jeho uctivost, a z jeho úst nevychází nic, co by přesahovalo ušlechtilost. Když jednotlivce následuje takovou cestu, dokud nepronikne jeho čtyři končetiny a neprosytí jeho tělo a kůži, a dokud se nestane bělovlasým a plešatým bez ustání, pak je skutečně mudrcem. Moudrost toho, jehož cíl není pevný, nebude rozsáhlá. Činy toho, kdo neplní sliby, nebudou účinné.</p>	<p>Ten, kdo se nepodělí o svůj majetek s druhými, není hoden být přítelem. Ten, kdo nezůstává pevný v principech a nemá ani široké vědění ani pronikavý úsudek, není hoden být společníkem. Stejně jako slabý kmen bude mít jen malé větve, tak pouhá statečnost bez zušlechtění vyústí ve zpustlý život. A sejně jako špinavý zdroj bude vydávat nečistý pramen vody, tak nevěrné chování nepříznivě ovlivní jedincovu pověst. Neboť pověst nevyvěrá z ničeho, ani chvála neroste sama od sebe. Pověst následuje úspěch a není dosažitelná pokrytectvím. Tomu, kdo mnoho mluví, ale je pomalý ve svých činech, nebude nasloucháno, i když je bystrý. Ničeho nedosáhne ten, kdo je schopný, ale rád se chlubí svými výkony, i když se dře. Moudrý ve své mysli všemu rozumí, ale hovoří prostě, a je schopný, ale nechlubí se svými skutky. A tak je jeho jméno všude vynášeno. V řeči, ne kvantita, ale důvtip, ne výřečnost, ale vhled, by měli být kultivovány.</p>
--	---	--

Když někdo není moudrý
a nemá vhléd,
žíví jen zpustlost
ve své osobě, pak je to
pravým opakem toho,
co by mělo být kultivováno.
Žádná ctnost, která
nevychází ze srdce,
nevytrvá a žádný
výsledek konání,
které není zamýšleno
konajícím samotným,
nepřetrvá. Není žádná
zkratka ke slávě a žádný
trik ke chvále.
Vznešený člověk
pohlíží na své tělo
jako na pouhý nástroj
jeho charakteru.
Žádný z těch, kdo přikládají
značnou důležitost
osobnímu zisku, ale
málo obětují svoji slávu,
se nikdy nestal
gentlemanem ve světě.
Kapitola 20:
Hospodárnosť
nákladů I
Když státu vládne mudrc,
prospěchy státu
se zdvojnásobí.
Když řídí říši,
počet těch, kdo do ní náleží
se zdvojnásobí.
Toto navýšení není
způsobeno přivlastňováním
země z venčí,
nýbrž je ho dosahováno
odříznutím
zbytečných výdajů.
Při vydávání rozkazu,
budování podniku,
nebo zaměstnávání lidí
a vydávání bohatství
mudrc nikdy
nic nedělá bez nějakého
užitečného důvodu.
Proto,
bohatství není promrháno
a lidské zdroje

nejsou vyčerpány
a jsou získána
mnohá požehnání.
Jaký je účel
při tkaní šatů?
Je jím ochrana
před chladem v zimě
a před teplem v létě.
Kvalita šatů je
posuzována podle toho,
kolik tepla
přidá v zimě a nakolik
ochladí v létě:
co je pouze dekorativní
a nepřispívá k těmto,
by mělo být ponecháno
bez povšimnutí.
Jaký je účel
při stavbě
domů a paláců?
Je jím ochránit před
větrem a chladem
v zimě a teplem
a deštěm v létě, a obrnit se
před zloději.
co je pouze dekorativní
a nepřispívá k těmto,
by mělo být ponecháno
bez povšimnutí...
Jaký je účel
při stavbě lodí
a vozů?
Vůz slouží pro přepravu
na souši a loď
se má plavit řekami
a údolími,
aby dopravovali
bohatství do čtyř stran.
Kvalita lodí
a vozů je posuzována
podle množství
příslušenství a pohodlí,
které poskytují:
co je pouze dekorativní
a nepřispívá k těmto,
by mělo být ponecháno
bez povšimnutí.
Tedy, při výrobě
všech těchto věcí,
není žádná vytvořena

bez perspektivního užití.
Proto,
bohatství není promrháno
a lidské zdroje
nejsou vyčerpány
a jsou získána
mnohá požehnání.
Mimoto, mudrci se také
vzdali všech koníčků,
jako sbírání perel
a nefritu a chovných ptáků
a zvířat jako jsou psi
a koně, aby znovu
doplnili šatstvo,
domy, zbroj, štíty
a pět zbraní
a lodě a vozy.
A tyto byly několikrát
znásobeny.
Ale zvýšit množství těchto
není obtížné.
Co je tedy obtížné zvýšit?
Je obtížné
zvýšit populaci.
V dávných dobách
králové-mudrci říkali:
„Žádný dvacetiletý muž
by se neměl opovážit
být bez rodiny...
Takové byly zákony
králů-mudrců.
Nyní, když králové-mudrci
již nežijí,
se lidé stali
vrtkavými.
Ti, kdo by rádi měli
rodinu brzy, se žení
ve dvaceti.
Ti, kdo by rádi
měli rodinu později,
se někdy žení ve čtyřiceti.
Když jsou dány dohromady
pozdější svatby
s těmi časnějšími,
průměr je stále vyšší,
než požadavky zákona
králů-mudrců
o deset let.
Za předpokladu,
že děti se rodí

v průměru jednou
za tři roky,
pak v době,
kdy se muži žení
již měly být narozeny
dvě nebo tři děti.
To není jenom proto, aby se
naléhalo na lid, aby měl
brzy rodiny
a zvýšil populaci.
Ti, kdo vládnu
říši dnes,
redukují lid více
než jedním způsobem:
Zaměstnáváním lidí
je vyčerpávají,
vybíráním daní
je činí obtěžkanými.
Lidé upadají do chudoby
a nespočet lidí
umírá hladem a chladem.
Navíc vládcové
vyvolávají války a útočí
na některé sousední státy.
To může trvat celý rok,
nebo, přinejmenším,
několik měsíců.
Tak se muži a ženy
po dlouhou dobu
nemohou vidět.
Není tohle způsob,
jak zredukovat množství lidí?
Žijíc v nebezpečí,
za nepravdivé stravy a pití,
mnozí onemocní a zemřou.
Skrývající se k přepadu,
zakládající požáry,
obléhající města
a bojující na otevřeném poli,
bezpočty mužů zemřou.
Nepřibývá nyní
způsobů redukování lidí,
s vládnutím
dnešních panovníků?
Neexistovaly,
když králové-mudrci
obstarávali vládnutí.
Ve vládě
důvtipných
vyvstane mnoho

způsobů
zvýšení populace.
Proto, Mozi řekl:
Snížit výdaje je cestou
králů-mudrců
a velikým požehnáním
světu.
Kapitola 21:
Hospodárnost
nákladů II
Mozi pravil:
Dávni proslulí
králové a mudrci
vládli říši
a vedli zeměpány,
protože
věrně milovali lid
a požehnali jim
mnoha prospěchy.
Loajálnost
vzbuzuje jistotu.
A když je navíc
projeveno požehnání,
lidé nebyli unaveni
po celý svůj život
a necítily se vyčerpané
až do své smrti.
Že dávni proslulí
králové a mudrci
mohli vládnout říši
a vést zeměpány
je právě z toho důvodu.
A dávni králové-mudrci
schválili sbírku
hospodářských zákonů,
řikajíc: „Vy všichni
řemeslníci a dělníci, tesaři,
hrnčíři a kováři
dělejte, co umíte.
Přestaňte, když jsou potřeby
lidí naplněny.“
Co působí nadbytečné
výdaje, ale nepřispívá
lidem,
by králové-mudrci
nevykonali.
Dávni králové-mudrci
schválili sbírku zákonů
ohledně jídla a pití,
řikajíc: „Přestaňte,

když je hlad ukojen,
dech se stane silným,
končetiny jsou posíleny
a uši a oči
vnímají ostře.
Není třeba
velmi dobře
kombinovat pět chutí,
nebo sladovat různé
sladké vůně.
A neměly by být
podniknuty snahy
k získání vzácných
delikates ze vzdálených
zemí.“ Jak víme,
že zákony byly takové?
V dávných dobách,
když Yao
vládnul říši,
scelil Jiaoze
na jihu,
dosáhnul Youdu
na severu, rozšířil se
odkud slunce vychází,
kam slunce zapadá,
na východ a západ
a nikdo nezůstal nepodřízen
nebo neuctivý.
Přesto, i když
byl obsloužen tím,
co měl tolik rád,
nevzal si
dvojnásob obilovin,
nebo obojí polévku a maso.
Jedl z hliněné liu
a pil z hliněného xingu.
Král-mudrc neměl
co do činění s klaněním
a protahováním
a formálností
a etiketou.
Dávni králové-mudrci
schválili sbírku zákonů
ohledně ošacení,
řikajíc:
„Buďte spokojeni se šaty
modré nebo šedé látky,
které jsou lehké
a teplé v zimě,
a se šaty

ze Iněného plátna, které
jsou lehké a chladivé
v létě.“ Co působí
nadbytečné vydání,
ale nepřispívá
lidem,
to by králové-mudrci
nepovolili.
Vůz je užíván
pro přepravu břemen
a cestování na velké
vzdálenosti. Měl by být
bezpečný a lehký do zápřahu;
bezpečný, aby
nezranil jezdce, lehký
do zápřahu, aby dosáhl
cíle rychle.
Toto je užitečnost vozu.
Protože široké řeky
a rozlehlá údolí se
kdysi nedala překročit,
králové-mudrci přikázali
vyrobit loď a vesla.
A tyto byly vyrobeny
jenom proto, aby mohli
překročit řeky.
I když přijel vysoký vévoda,
nebo zeměpán,
loď a vesla
nebyla změněna
a převozník
je nijak nekrášlil.
Taková je
užitečnost loď.
Dávní králové-mudrci
schválili sbírku zákonů
omezující výdaje
na pohřeb,
říkajíc: „Budou tam
tři kusy rubáše,
aby to bylo dostatečné
k udržení rozkládajícího se
těla. Rakev bude
tři palce tlustá,
aby postačila k udržení
rozkládajících se kostí.
Jáma nebude kopána
tak hluboko,
aby dosáhla vody,
ale jen tak hluboko,

aby neunikaly plyny.
Když bude mrtvý pohřben,
živí nebudou truchlit
příliš dlouho.“
V těch dávných dnech,
na počátku lidstva,
když zde nebyly
žádné paláce ani domy,
žili lidé v jeskyních
vykopaných po úbočí
kopců a pahorků.
Králové-mudrci
byli značně znepokojeni,
uvažujíc, že jeskyně
by mohli ochránit před
větrem a chladem v zimě,
ale v létě by bylo
dole vlhko
a nahoře parno,
což by mohlo poškodit
zdraví lidí.
Tak byly postaveny paláce
a domy a byly shledány
užitečnými. Jaký je nyní
standard při stavění
paláců a domů?
Mozi řekl: Jen takový,
aby po stranách ochránil
před větrem a chladem,
nahore ochránil před
sněhem, mrazem, deštěm
a rosou, uvnitř aby bylo
dostatečně čisto
pro obětní účely a aby
mezistěny v paláci
byly dostatečně vysoké,
aby oddělily muže
od žen.
Co působí
nadbytečné vydání,
ale neprospívá nijak lidem,
to by králové-mudrci
nevykonali.